

Maakuntauudistus haastaa SEUTUKAUPUNGIT

Seutukaupunkien tulevaisuus on maakuntauudistuksen myötä monien haasteiden edessä. Tampereen yliopistossa toteutetussa seutukaupunkien tulevaisuutta luotaavassa tutkimushankkeessamme olemme tarkastelleet sitä, minkälaisen toiminta-ajatuksen varaan seutukaupungit rakentavat tulevia vuosiaan, ja millaisella johtamisella haluttuun tilaan voi päästä.

Tulevaisuuden seutukaupunkien toiminta nojaa tutkimuksemme mukaan laajasti erilaisten, paikallisesti tärkeiksi katsottujen toimintojen ja vahvuuksien varaan hyödyntäen niitä alueellisia mahdollisuuksia, jotka yhdistävät pienten ja keskikokoisten kaupunkien sijainnin ja kaupunkirakenteen edut. Toiminnassa korostuvat seutukaupungin paikallinen kulttuuri, asukkaiden hyvinvointi ja sivistyspalvelut sekä elinkeinotehtävä. Seutukaupungit tähtäävät turvalliseen ja helppoon ympäristöön, jossa arki ja työ yhdistyvät sujuvasti.

Seutukaupunkien toiminta-ajatus on seutuistumiskehityksen myötä kiinnittynyt ajatukseen toiminnallisista kaupunkiseuduista; seutukaupunkien olemassaolo on jäsentynyt ympäröivän seudun keskuskaupunkiroolin varaan. Tulevaisuudessa puolestaan heijastuu vaatimus maakunnallisesta ajattelusta ja toiminnasta.

Seutukaupunkien tulevaisuudessa korostuu elinkeinotehtävän johtaminen menneisyydessä voimakkaasti vaikuttaneen palvelutehtävän sijaan. Muutos voi vapauttaa resursseja elinkeinotehtävän johtamiseen, mikä edellyttää myös erilaista johtamisajattelua. Palvelukeskeistä johtamista ohjaa pyrkimys tasapuolisuuteen, säilyttämiseen, pysyvyyteen ja turvaamiseen. Elinkeinotehtävän johtaminen perustuu toisenlaiseen ajatteluun, jossa tehdään kohdennettuja investointeja, uudistetaan ja otetaan riskejä.

Uudistuksen yhtenä vaikutuksena tulee olemaan kuntien ja alueiden erilaistumiskehitys. Kun kunnat pohtivat uusien toiminnan painopisteiden rakentumista paikallisesti, on toisistaan poikkeavien kehityskulkujen todennäköisyys suurempi kuin ennen.

Seutukaupunkien toimintaedellytyksiin vaikuttavat reformien lisäksi myös monet muut tekijät. Kuntamuutos edel-

lyttää muutoskestävyyttä, vanhasta luopumista ja uuden toimintatavan ja -ajattelun omaksumista. Tämä näyttötyy kuntien kykyä sopeutua muutokseen ja muokata omaa toimintaansa uuteen ympäristöön sopivaksi.

Halutun tulevaisuuden saavuttamista tukevat tutkimushankkeessa kerätyn haastatteluaineiston ja yhdessä SEUTU-ohjelman kanssa järjestetyn tulevaisuustyöpajan aineiston pohjalta muotoilemamme johtamisteesit. •

Anni Jäntti
HT, yliopisto-opettaja
Seutukaupunkien tulevaisuus -hankkeen tutkimusjohtaja
Tampereen yliopisto

SEUTUKAUPUNKIEN JOHTAMISTEESIT

1. Toiminta on ennakoivaa ja proaktiivista.
2. Kaupungin vahvuudet tunnistetaan.
3. Kaupunki toimii yhteisesti jaetun strategian mukaisesti.
4. Johtamisessa korostuu verkostojen ja kumppanuuksien merkitys.
5. Ilmapiiri on kehitysmönteinen.
6. Kaupunki on olemassa kaupunkilaisia varten.
7. Valtio tukee kaupunkien omaehtoista kehittämistoimintaa ja varmistaa niiden toimintatilat.

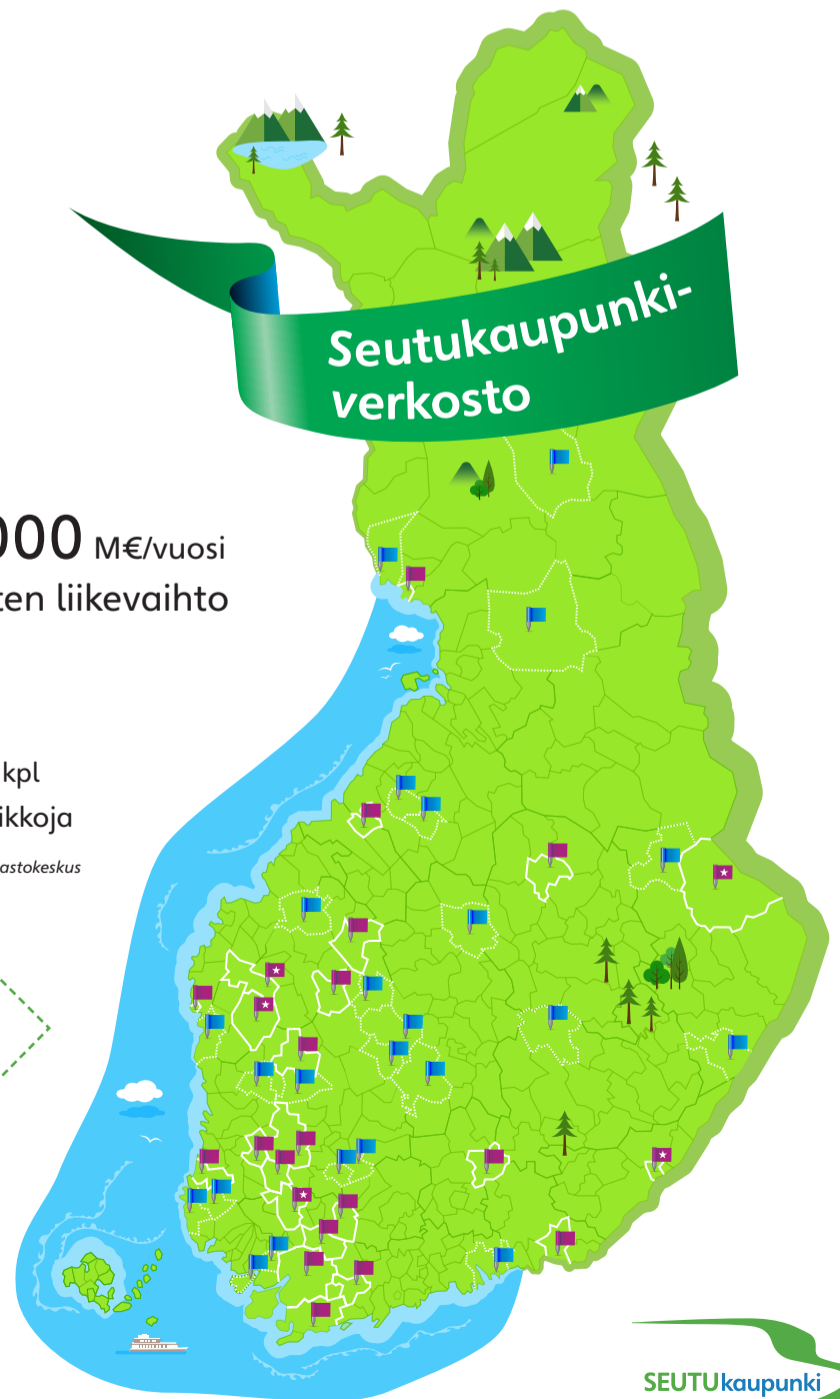

SEUTU-OHJELMASSA MUKANA OLEVAT SEUTUKAUPUNGIT

Alajärvi, Alavus, Forssa, Hamina, Heinola, Huittinen, Iisalmi, Imatra, Kannus, Kaskinen (ei virallisesti seutukaupunki), Kauhajoki, Kemi, Kokemäki, Kurikka, Lieksa, Lohja, Loimaa, Parkano, Raasepori, Rauma, Salo, Sastamala, Somero ja Valkeakoski

MUUT VERKOSTON KAUPUNGIT

Akaa, Ikaalinen, Jämsä, Kankaanpää, Kauhava, Kemijärvi, Keuruu, Kitee, Kristiinankaupunki, Laitila, Loviisa, Parainen, Mänttä-Vilppula, Nivala, Nurmes, Paimio, Pieksämäki, Pietarsaari, Pudasjärvi, Tornio, Uusikaupunki, Viitasaari, Ylivieska ja Ähtäri

SEUTU-ohjelmasta kehitystä ja verkostoja elinkeinopolitiikkaan

SOTE- ja maakuntaudistus ovat nostaneet maakuntakeskukset keskustelujen kärkeen. Yhtä tärkeä osa nykyistä ja tulevaa aluerakennetta ovat seutukaupungit, jotka muodostavat maakuntakeskusten ulkopuolisten alueiden ytimen. Nämä maakuntien ”kakkos- ja kolmoskaupungit” ovat muodostaneet seutukaupunki-verkoston, johon kuuluu liki 50 kaupunkia ympäri Suomea.

Seutukaupunkiverkosto on yhteistyössä keskittynyt ennakkointiin, seutukaupunkeja yhdistävien haasteiden esillä pitämiseen ja ratkaisemiseen. Yksi tuoreimmista verkoston avauksista on syksyllä 2016 käynnistynyt Seutukaupungit – Soveltamisen mestarit (SEUTU)-ohjelma, joka on TEM:n kasvusopimusten rinnalla toimiva teemaverkosto. Ohjelman projektipäällikkönä toimii **Paavo Laaksonen**.

”Olen erittäin tyytyväinen, että saimme tähän ohjelmaan mukaan laajan ja sitoutuneen 24 seutukaupungin joukon ympäri Suomea. Sitoutumisen aste osoittaa, että ainakaan seutukaupungit eivät halua olla niitä, jotka ottavat globaalit muutokset ja valtakunnalliset uudistukset vastaan tumpu suorina”, Laaksonen toteaa ilahtuneena. ”Niin seutukaupunkien elinkeinoelämää tukevien julkisten palvelujen kuin itse elinkeinoelämän on ennakkoluulottomasti arvioitava omaa toimintaansa ja kyettävä uudistumaan. Eikä vain tämän päivän haasteiden mukaan vaan myös tulevaisuus mielessä”, Laaksonen jatkaa.

Mutta mistä SEUTU-ohjelmassa on kyse? Ohjelman teemat ovat

laajoja. Tämä sopii aluekehityksestä innostuneelle, aktiiviselle projektipäällikölle, joka työskentelee Kauhajoella. Ohjelmaa hallinnoi Suupohjan elinkeinotoimen kuntayhtymä. Laaksonen vastaa SEUTU-ohjelman työn jakautuvan kolmelle tasolle: linjaukset, yhteistyö ja paikallinen taso. Ohjelmalla tuetaan elinkeinopolitiikan toteutuksen ylempää linjaustasoa muun muassa olemalla mukana ministeriöiden ja seutukaupunkien yhteisessä säännöllisesti kokoontuvassa ryhmässä. Toisella yhteistyön tasolla ohjelma tarjoaa esimerkiksi yhteisen viestintäalustan ja säännöllisiä tapaamisia osallistujakaupungeille yhteisten teemojen ympärillä. Kolmannella eli paikallisella tasolla SEUTU-ohjelma tukee paikallisten toimenpiteiden liikkeelle saamista. ”Konkreettisiin pilotteihin ja kokeiluihin ohjelmassa pientä siemenrahaa, mutta merkittävin tuki tulee tuomalla yhteen sopivia yhteistyötahoja, rahoituskansavia ja valmistelussa tarvittavaa asiantuntemusta.”

Käynnissä olevat teemaverkostot kuten kasvusopimuksetkin toimivat hallituskauden eli vuoden 2018 loppuun. Mihin asioihin SEUTU-ohjelmassa aiotaan tänä aikana panostaa? ”SEUTU-ohjelman resurssit ovat rajalliset ja kaik-

keen mahdolliseen ei voida tarttua laajan elinkeinoviitekehityksen alla”, Laaksonen myöntää. Hän jatkaa kuitenkin innostuneena, että varsin nopeasti osallistuvista kaupungeista on noussut muutama yhteinen teema: ”Yrityspuistojen kehittämiseen, kansainvälistyvään matkailuun ja mikroyritysten kasvuun liittyen on jo nyt käynnistynyt osapilotit. Näiden aihepiiriin lisäksi useassa kaupungissa on ideoita bio- ja kiertotalouteen sekä innovatiivisiin hankintoihin liittyen.”

Tarkemmin jatkosuunnitelmista kyseltäessä Laaksonen valottaa, että osapilottien ja kokeilujen taustalla on ajatuksena saada liikkeelle suurempia kehityskulkuja ja toimintoja, joiden toteutukseen tarvitaan SEUTU-ohjelmaa laajemat hartiät. ”Toivonkin, että niin paikalliset kuin valtakunnalliset yhteistyötahot aina yrityksistä rahoittajiin näkevät seutukaupunkiverkoston ja SEUTU-ohjelman tuomat mahdollisuudet”, Laaksonen pohtii. ”Tästä porukasta löytyy valtavasti osaamista sekä verkostoja ja tällaiset keskikokoiset kaupungit ovat erinomaisen ketteriä toiminta- ja kokeiluympäristöjä”, Laaksonen kannustaa toimijoita mukaan. *

Aktiivimatkailun konseptointi ja kansainvälistyminen

Aktiivimatkailun konseptointi ja kansainvälistyminen on yksi SEUTU-ohjelman siemenrahoitusta hyödyntävistä osapiloteista. Osapilotti on Imatran alueen ideoima, mutta sen toteutuksessa on tasavertaisesti mukana yhdeksän SEUTU-ohjelman aluetta.

Osapilotilla luodaan alueellista matkailun markkinointia tukevat vetovoimaisuusprofiilit ja tarina-platformat kullekin osallistujaluokalle. Toteutuksessa huomioidaan erityisesti aktiivimatkailun näkökulma, jonka sisältö rakentuu kunkin alueen vahvuuksista. Se voi pitää sisällään niin

urheilu-, luonto- kuin hyvinvointimatkailuakin. Pilotissa tehtävät tarina-platformat ovat laajempi kehystys alueen matkailun markkinointiin. Tarina-platformiin on myöhemmässä vaiheessa helppo lisätä yksittäisiä palveluja ja tuotteita. Lisäksi osapilotin aikana kartoitetaan jatkon yhteistyömahdollisuuksia alueiden välillä muun muassa laajempien tuotekokonaisuuksien aikaansaamiseksi.

Osapilotti toteutetaan 2017 ensimmäisellä puoliskolla. Pilotin asiantuntijana sekä vetäjänä toimii Kuubi Oy, jolla on laaja kokemus palvelumuotoilusta ja tarinalistamisesta. *

MIKROYRITYKSET KASVUUN – toimintamallin luominen

Suomen tulevaisuus lepää monelta osin kasvuyrittäjyydestä. Kasvun kannalta haasteellinen, mutta erittäin potentiaalinen, yritysryhmä ovat yhdestä viiteen henkilöä työllistävät mikroyritykset, joissa resurssit kehitystyöhön ja erilaisiin ohjelmiin osallistumisessa ovat hyvin rajalliset. Tämän yritysryhmän tavoittamisessa avainasemassa ovat ruohonjuuritason yrityspalvelut kuntatasolla, missä tunnetaan kunkin alueen paikalliset olosuhteet.

Mikroyritykset ovat erityisen tärkeä yritysryhmä monelle seutukaupungille ja SEUTU-ohjelman osana ollaan pilotoimassa vuoden 2017 alkupuolella toimintamal-

lia, jolla mikroyritysten kasvua voidaan tukea entistä paremmin. Tavoitteena on saada lisänostetta ja näkyvyyttä muidenkin kuin startup-genren mikroyritysten kasvuun. Osapilotti lähtee liikkeelle jo hyviksi havaittujen toimintatapojen keräämisestä. Toinen vaihe on näiden oppien soveltaminen ja räätälöinti kullakin osapilottiin osallistuvalla kuudella alueella. Ajatuksena on kehittää ja yhdistää jo olemassa olevia resursseja entistä paremmin kasvukykyisten ja -haluisten mikroyritysten tarpeita vastaavaksi.

Osapilotin asiantuntijaksi ja vetäjäksi on valittu Aava & Bang Oy, joka tunnetaan muun muassa Kasvu Openin vetämisestä. *